

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1. Методи виведення знань	9
1.1. Види знань.....	9
1.2. Моделі подання знань.....	11
1.2.1. Продукційні системи.....	11
1.2.2. Логічні моделі.....	12
1.2.3. Фрейми.....	14
1.2.4. Семантичні мережі.....	16
1.2.5. Інші методи подання знань.....	17
1.3. Інженерія знань.....	18
1.3.1. Класифікація методів роботи з експертами.....	18
1.3.2. Основні стадії отримання знань.....	22
1.4. Питання, тести, задачі, завдання.....	24
1.4.1. Питання.....	24
1.4.2. Тести.....	25
Розділ 2. Методи пошуку закономірностей	29
2.1. Сфери застосування логічних правил.....	29
2.2. Традиційні методи виявлення логічних закономірностей.....	31
2.2.1. Алгоритм “Кора”.....	31
2.2.2. Дерева рішень.....	32
2.2.3. Випадковий пошук з адаптацією.....	32
2.3. Інструментальні засоби виявлення знань у даних.....	33
2.4. Питання, тести, задачі, завдання.....	34
2.4.1. Питання.....	34
2.4.2. Тести.....	35
Розділ 3. Методи імітаційного моделювання	38
3.1. Метод імітаційного моделювання систем. Імітаційна модель.....	38
3.2. Загальна характеристика методу статистичного моделювання.....	40
3.3. Перевірка якості послідовностей псевдовипадкових величин. Критерії та методи.....	46
3.4. Оцінка точності та необхідної кількості реалізацій при статистичному моделюванні.....	53
3.5. Питання, тести, задачі, завдання.....	54
3.5.1. Питання.....	54
3.5.2. Тести.....	55
3.5.3. Задачі.....	56
Розділ 4. CASE-інструментарій імітаційного моделювання	58
4.1. Основні принципи та концептуальні засади CASE-технологій.....	58
4.2. Характеристики CASE-засобів.....	61
4.2.1. Silverrun та Jam.....	63
4.2.2. Uniface. Designer2001+Developer2001.....	63
4.2.3. Локальні засоби (ERwin, BPwin, S-Designer).....	65
4.2.4. Об’єктно-орієнтовані CASE-засоби (Rational Rose).....	66

4.3. CASE-засоби імітаційного моделювання.....	66
4.4. Питання, тести, задачі, завдання.....	68
4.4.1. Питання.....	68
4.4.2. Тести.....	69
Розділ 5. Методи планування рішень.....	73
5.1. Парадигми планування.....	73
5.2. С-планування.....	74
5.3. Н-планування.....	77
5.4. D-планування.....	79
5.4.1. Динамічне програмування.....	79
5.4.2. Марківські процеси прийняття рішень (МППР).....	83
5.4.3. Частково-спостережувальні МППР (ЧС – МППР).....	84
5.5. T-планування.....	86
5.5.1. Задачі задоволення обмежень.....	86
5.5.2. Розв'язання задач задоволення обмежень.....	88
5.5.3. Інтервальний підхід до T-планування (IT-планування).....	90
5.6. Інтеграція процесів планування в інтелектуальних системах.....	92
5.6.1. Планування ресурсних і метричних величин.....	92
5.6.2. Інтеграція C&T-планування.....	95
5.7. Класифікація систем планування рішень.....	96
5.8. Питання, тести, задачі, завдання.....	97
5.8.1. Питання.....	97
5.8.2. Тести.....	97
Розділ 6. Методи пошуку рішень.....	104
6.1. Основні види шкал вимірювання.....	105
6.2. Інваріантні алгоритми й середні величини.....	108
6.2.1. Середні значення в порядковій шкалі.....	109
6.2.2. Середні за Колмогоровим.....	111
6.3. Поняття та основні види метризованих відношень.....	112
6.4. Міри близькості на бінарних відношеннях.....	115
6.4.1. Міри близькості на ранжуваннях.....	116
6.4.2. Міри близькості на метризованих відношеннях.....	118
6.4.3. Структурні міри близькості.....	120
6.4.4. Міри близькості Евкліда.....	123
6.5. Емпіричні системи та вимірювання переваг.....	125
6.6. Проблеми експертного оцінювання та види експертиз.....	128
6.7. Загальні методи експертного оцінювання.....	134
6.7.1. Метод “мозкового штурму”.....	134
6.7.2. Метод Дельфі.....	135
6.7.3. Метод сценаріїв.....	136
6.7.4. Методи комісії та дискусійної наради.....	137
6.8. Методи експертного оцінювання переваг.....	138
6.8.1. Методи якісного оцінювання.....	139
6.8.2. Методи отримання кількісних експертних оцінок.....	141
6.9. Методи оцінювання компетентності експерта.....	144

6.10. Приклади, питання, тести, задачі.....	149
6.10.1. Приклади.....	149
6.10.2. Питання.....	152
6.10.3. Тести.....	154
6.10.4. Задачі.....	160
Розділ 7. Методи прийняття рішень.....	161
7.1. Методи прийняття рішень.....	161
7.1.1. Домінування.....	162
7.1.2. Аксиоматичні методи.....	162
7.1.3. Постульовані принципи.....	163
7.1.4. Двійники аксіоматичних методів.....	163
7.1.5. Інтерполяція функції корисності.....	164
7.1.6. Методи прийняття рішень на основі глобальних критеріїв.....	164
7.1.7. Методи дерев рішень.....	165
7.1.8. Методи компенсації.....	165
7.1.9. Методи порогів непорівнянності (ЕЛЕКТРА).....	166
7.1.10. Інтерактивні методи.....	166
7.1.11. Метод “вартість-ефективність”.....	167
7.1.12. Наука про рішення.....	167
7.1.13. Методи порівняння різниць оцінок альтернатив.....	168
7.1.14. Основні методи прийняття рішень за умов невизначеності.....	168
7.2. Проблематика вибору найкращого багатоособового рішення.....	170
7.2.1. Основні методи узгодження групових переваг.....	172
7.2.2. Побудова групових рішень за допомогою мір близькості.....	173
7.2.3. Властивості рівності та монотонності.....	176
7.2.4. Послідовні порівняння за правилом більшості.....	179
7.2.5. Інтерпретація колективних рішень графовими структурами.....	180
7.3. Питання, тести, задачі, завдання.....	182
7.3.1. Питання.....	182
7.3.2. Завдання.....	183
Розділ 8. Оцінювання проектів систем підтримання прийняття рішень.....	186
8.1. Процес оцінювання проекту СППР.....	188
8.2. Методи оцінювання.....	191
8.2.1. Техніко-економічний аналіз.....	191
8.2.2. Метод визначення цінності (вартості) інформації.....	192
8.2.3. Моделі багатоатрибуної корисності.....	193
8.3. Огляд інструментів і методик оцінювання.....	194
8.3.1. Аналіз прибутків та витрат (СВА).....	195
8.3.2. Аналіз економічної ефективності.....	197
8.3.3. Аналіз зростаючої вартості.....	197
8.3.4. Сценарний підхід до визначення якості прибутків.....	198
8.3.5. Підхід дослідження та розвитку функцій.....	198
8.3.6. Якісне оцінювання наближення.....	199

8.4. Критерії оцінювання проектів СППР та фактори ризику	200
Міжнародні та культурні проблеми	202
8.5. Питання, тести, задачі, завдання	204
8.5.1. Питання	204
8.5.2. Тести	205
Розділ 9. Лабораторний практикум	208
9.1. Лабораторна робота № 1. Дослідження способів генерації псевдовипадкових чисел	208
9.1.1. Теоретична частина	208
9.1.2. Завдання на роботу	214
9.1.3. Зміст звіту	215
9.2. Лабораторна робота № 2. Дослідження генераторів випадкових функцій і процесів	215
9.2.1. Теоретична частина	215
9.2.2. Завдання на роботу	220
9.2.3. Зміст звіту	220
9.3. Лабораторна робота № 3. WIZWHY – система пошуку логічних правил у даних	220
9.3.1. Теоретична частина	220
9.3.2. Завдання на роботу	230
9.3.3. Зміст звіту	230
9.4. Лабораторна робота № 4. Міри близькості бінарних відношень	231
9.4.1. Теоретична частина	231
9.4.2. Завдання на роботу	231
9.4.3. Зміст звіту	231
9.5. Лабораторна робота № 5. Методи узгодження групових переваг	232
9.5.1. Теоретична частина	232
9.5.2. Завдання на роботу	234
9.5.3. Зміст звіту	234
9.6. Лабораторна робота № 6. Алгоритми пошуку медіани Кемені	234
9.6.1. Теоретична частина	234
9.6.2. Завдання на роботу	240
9.6.3. Зміст звіту	240
Висновки	241
Список літератури	243
Предметний покажчик	247